

درس آموخته‌های ازدولج جوانان در همه گیری کرونا

درس آموخته‌های ازدواج جوانان
در همه گیری کرونا

فهرست

۶ مقدمه
۸ گذری بر کرونا و تاثیر آن بر سبک ازدواج
۱۰ تاثیر کرونا بر کمرنگ شدن برخی موانع ازدواج
۱۱ الف: موانع اقتصادی
۱۲ ب: موانع اجتماعی
۱۳ ج: تشریفات زائد
۱۴ د: تجمل گرایی در جهیزیه
۱۵ ه: موانع شخصی و عاطفی
۱۷ درس آموخته های ازدواج جوانان در همه گیری کرونا
۱۸ درس اول: ترویج فرهنگ همگرایی و همسانی
۲۰ درس دوم: ترویج فرهنگ ساده زیستی
۲۲ درس سوم: ترویج فرهنگ مساوات و همدلی با دیگران
۲۳ درس چهارم: ترویج فرهنگ همبستگی اجتماعی
۲۴ سخن پایانی

پیشگفتار

ازدواج به عنوان یک پیمان مقدس در زندگی هر فرد، رفتاری اجتماعی در راستای تشکیل خانواده است. در جوامع مختلف بر اساس آداب و رسوم و الگوهای دینی و فرهنگی پس از طی مراحل بنیاد مهم خانواده شکل می گیرد. تشکیل زندگی مشترک به عنوان یک رویداد طبیعی برای آدمی سبب دستیابی به بلوغ فکری، انسانی و همچنین رشد و تکامل می شود. این انتخاب آگاهانه موجب افزایش مسئولیت پذیری و تعهد نسبت به اطرافیان و جامعه، افزایش شادی و نشاط و همچنین تقویت آرامش فکری و روانی است.

ازدواج علاوه بر ایجاد تاثیرگذاری بر ویژگی های شخصی افراد، بر نشاط جمعی جوامع تاثیرگذار است و پدیده های مزمنی همچون خودکشی، پیری زودرس، اعتیاد و افسردگی را کاهش می دهد.

اما این رویداد طبیعی که فی نفسه امری مفید به شمار می رود طی سالهای اخیر در کشور ما دچار تحولی عمیق شد و اصل تشکیل خانواده را تحت الشعاع قرار داد به گونه ای که جامعه را درگیر تجمل گرایی و تشریفات غیر ضروری در مراسم ازدواج کرده است.

همزمان با شروع همه گیری کرونا شاهد تبعات متعدد این همه گیری در حوزه های مختلف اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و بودیم که برخی به صورت کوتاه مدت و برخی بلند مدت نمایان گردید. از جمله حوزه هایی که متاثر از پیامدهای این بیماری گردید حوزه سبک ازدواج جوانان در کشور بود. این همه گیری با وجود مضرات فراوانی که در جامعه داشت شیوه ازدواج جوانان را تغییر داد به گونه ای که با کاهش تشریفات غیر ضروری که بالاجبار به علت ماهیت بیماری و لزوم

حفظ سلامت افراد لازم بود، زمینه ازدواج آسان جوانان در این همه‌گیری را فراهم کرد و سبک ازدواج آسان را بیش از پیش از پیش سرلوحه کار قرار داد.

میزان تجمل‌گرایی در ازدواج جوانان به طور چشمگیری کاهش یافت که این امر فرصت مناسبی به منظور تغییر سبک زندگی و تشکیل خانواده، آن هم بدون از تجمل‌گرایی است.

برخی محققان اعتقاد دارند که پیامدهای همه‌گیری کرونا در حوزه اجتماع را باید در سبک زندگی مورد بررسی و تحلیل قرار داد، بخصوص در حوزه‌هایی که در بستر تجمعات شکل می‌گیرد. آیین‌ها و مراسم مختلف تحت تاثیر کرونا دچار تغییر و تبدیل شده‌اند که می‌توان پیامدهای مثبت و منفی آنها را جستجو و بررسی نمود، بدیهی است این امر مستلزم انجام مطالعات جامع و تحلیلی است.

با توجه به مطالب پیشگفت، لازم است در ترویج سبک ازدواج سالم و آسان در جوانان نقش دولت و نهادهای مرتبط در این فرصت بی‌نظیر پررنگ‌تر گردد و در این روزها که با همه‌گیری کرونا، میزان تجمل‌گرایی ازدواج جوانان به طور چشمگیری کاهش یافته، علاوه بر ارائه مشوق‌های اقتصادی به زوج‌های جوان، در ابعاد فرهنگی و اجتماعی، برنامه‌های مفیدی جهت ازدواج سالم و پایدار در دستور کار سیاستگذاران قرار گیرد.

دکتر مهدی دلاوری
معاون بهداشت دانشگاه

مقدمه

ازدواج یک سنت نیک الهی است که به حکم فطرت، برای بقای نسل، آرامش و سلامت جسم و روح انسان لازم و در مواردی واجب است. در آموزه های اسلامی، اهمیت ازدواج از دو منظر منافع فردی و مصالح اجتماعی قابل بررسی است. ازدواج مناسبترین زمینه برای تأمین نیازهای روانی، عاطفی، اجتماعی و جنسی جوانان است و همین امر موجب سلامت اجتماعی، اخلاقی و دینی جوانان خواهد شد.

به همین دلیل رسول خدا (ص) در روایتی میفرماید: "هر کس که ازدواج کرد، نصف دینش را حفظ کرده است." (۱) و باز در روایتی خطاب به جوانان می فرمایند: "ای گروه جوانان! هر یک از شما که میتواند ازدواج کند، در این باره اقدام نماید؛ زیرا به وسیله ازدواج میتوان چشم و دامن را از گناه بازداشت." (۲)

ازدواج تنها راه مطمئن و مشروع برای بقا و تربیت نسل و شکل گیری جامعه سالم است که با ارضای مشروع غریزه جنسی از مسیری سالم و پاک، مانع گسترش فساد در اجتماع می شود و از این نظر نقشی مهم را در سلامت و امنیت جامعه نیز ایفا میکند.

به همین دلیل است که پیامبر مکرم اسلام (ص) افراد جامعه را از سختگیری در ازدواج نهی کرده و فرموده اند: "وقتی کسی به خواستگاری میآید و اخلاق و دین او مایه رضایت است، به او زن دهید که اگر چنین نکنید، فتنه و فساد زمین را پُر خواهد کرد" (۳)

ازدواج راهی برای اعلام بلوغ و درخواست خودکفایی و استقلال از سوی جوانان است تا با تحقق مسوولیت پذیری جدید، راه تکامل و تعالی را بیمایند. تنها در این صورت است که فرد میتواند برنامه های اختصاصی خود را مستقل از والدین به گونه های سالم و مطمئن به اجرا درآورد و به احساس لیاقت، شایستگی و اعتمادبه نفس بیشتری دست یابد. به عبارت دیگر، ازدواج موجب رشد، کمال و پیشرفت فرد و جامعه است و اگر مناسب و سالم انجام شود کمال زن، شوهر و خانواده های عروس و داماد را به همراه دارد و به دنبال آن توسعه فکری، فرهنگی، علمی، اقتصادی، اجتماعی و دینی را در پی خواهد داشت .

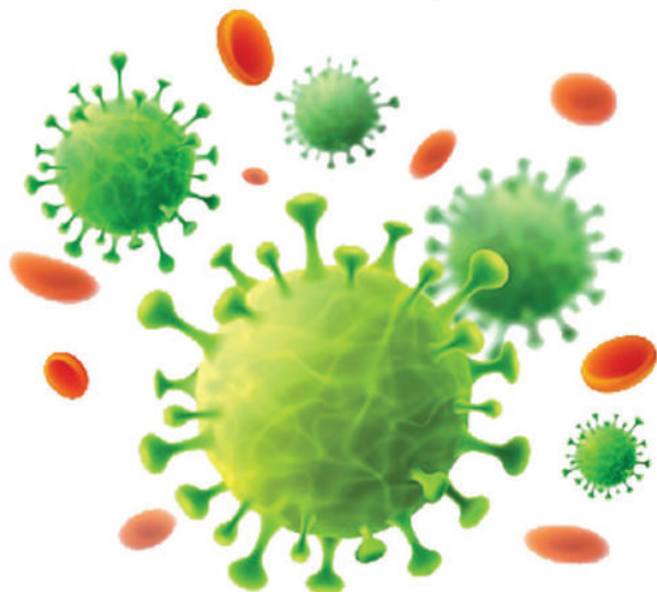
از اینرو باید با الگو گرفتن از زندگی بزرگان دین و توجه به توصیه های آنان، شرایط ازدواج را برای جوانان، ساده و آسان کنیم.

(۱) وسائل الشیعه، کتاب نکاح، ج ۱۴، ص ۵

(۲) مکارم الاخلاق، ص ۱۰۰

(۳) وسائل الشیعه، حدیث ۲۵۰۷۸

گذری بر کرونا و تاثیر آن بر سبک ازدواج

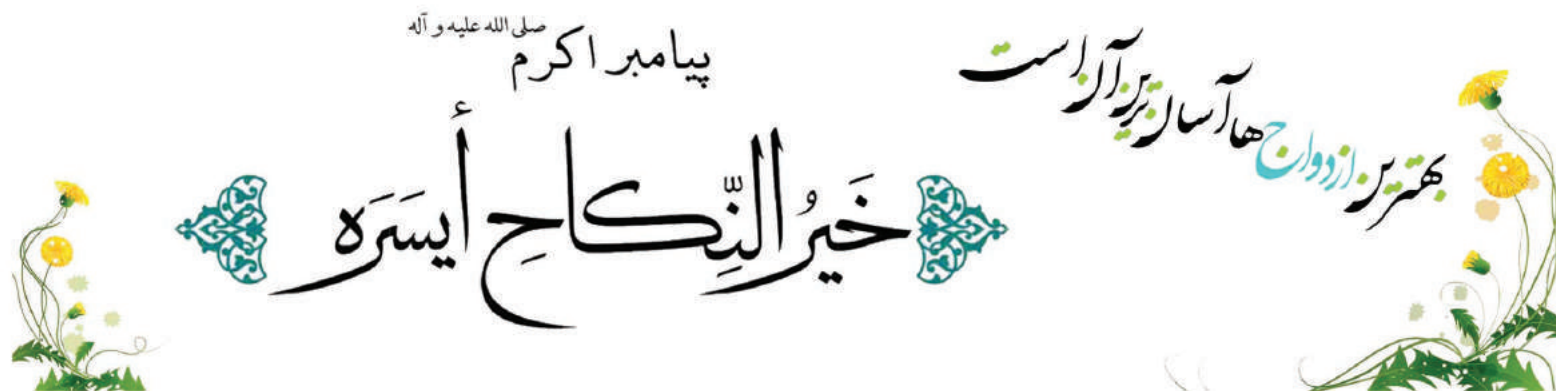
در طول سالیان اخیر مشکلات و مسائل زیادی بر سرراه ازدواج جوانان به وجود آمده است به طوریکه این مشکلات باعث شده تا جوانان بر سر یک دو راهی قرار گیرند، لذا باید تصمیم می گرفتند که قید ازدواج را بزنند و یا آن را به تعویق بیندازند و بعد از تلاش های طولانی و با سختی های فراوان به نتیجه برسند.

در بروز مشکلات به وجود آمده در امر ازدواج نمی توان یک نفر و یا یک نهاد را مقصر دانست بلکه عوامل اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و... زیادی دست به دست هم داده اند تا این سنت الهی در مسیری سخت و دشوار قرار گیرد.

به نظر می رسد شیوع بیماری کرونا بر ازدواج جوانان در کشورما بیش از سایر جوامع سایه انداخت به طوریکه در برخی شهرها و روستاها به طور کلی متوقف و به فرصتی دیگر موکول گردید و یا اینکه برخی افراد ازدواج را با سبک نو و متناسب با شرایط کرونا برگزار کردند که حالت دوم رخداد جالب و قابل تاملی است که شاید بتوان آن را از ابعاد مختلف بررسی کرد. در این میان برخی از کارشناسان، کرونا و محدودیت های آن را چالش نوظهور تعدادی از خانواده ها جهت برگزاری مراسم ازدواج جوانان می دانند زیرا همچنان در انتظار شرایط عادی نشسته اند تا با همان شیوه قبلی از سیر تا پیمز مراسم ازدواج و عروسی را برگزار کنند.

همه گیری کرونا بر کلیه مراحل ازدواج شامل خواستگاری، انجام آزمایش ها، تشریفات مراسم نامزدی، عقد و عروسی بسیار تاثیر گذار بوده است به گونه ای که تجمل گرایی را به طور چشم گیری در جامعه کاهش داده است. پدیده ای که سال ها برنامه ریزی فرهنگی نتوانست به اندازه کرونا در فراگیر شدن آن موثر باشد.

بنابراین می توان گفت این موضوع فرصتی مناسب برای تغییر سبک زندگی و تشکیل خانواده است تا با تبیین آموزشهای لازم و به روز بتوان جامعه را به سوی ازدواج های آسان و بی تکلف در جوانان سوق داد.

تأثیر کرونا بر کمرنگ شدن برخی موانع ازدواج

یکی از علل مهم تاخیر ازدواج جوانان فقر مالی و اقتصادی است. موانع ازدواج به دسته ای از عوامل اطلاق می شود که ازدواج را به تاخیر می اندازند. در سالیان متمادی در امر ازدواج مشاهده گردید که برخی افراد برای ایجاد تمایز با دیگران و شاید ایجاد منزلت و تشخیص اجتماعی، دچار مصرف گرایی و گرایش های غیر ضروری در کلیه مراحل ازدواج شده اند.

این موضوع از آنجا ناشی می شود که امروزه شرایط اقتصادی و تجمل گرایی است که موقعیت فرد را در نردبان اجتماعی تعیین میکنند. با توجه به این مهم، افراد با چگونگی مصرف اعم از مصارف اقتصادی، فراغتی و فرهنگی و... به ایجاد تمایز بین خود و دیگران اقدام میکنند.

انتخاب برای چگونگی مصرف از ویژگیهای جامعه مدرن است. جایگاه این موضوع در ازدواج جوانان و دنیای مدرن به حدی است که برخلاف جوامع سنتی که در آن، موقعیت اجتماعی- اقتصادی و مذهبی افراد مبین پایگاه و طبقه اجتماعی آنان بود، امروزه برخی افراد با برگزاری ازدواجهای مجلل و پرهزینه پایگاه اجتماعی جدیدی را برای خود تعریف مینمایند. بر همین اساس است که سبک زندگی جدیدی در مقابل یا ادامه سبک زندگی سنتی تعریف و بر جامعه حاکم گردیده است.

تبعات ناشی از سبک زندگی و الگوی مصرف، تاثیر زیادی بر ازدواج جوانان داشته است بنحوی که باعث آسیب و آفت های ازدواج جوانان در این سالها شده است اما می توان گفت همه گیری کرونا و محدودیتهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی ناشی از آن، تاثیرات مهارکننده ای بر موانع و آفت های ازدواج داشته است که در ذیل به برخی از آنها اشاره می شود:

الف- موانع اقتصادی

عمده ترین مشکل و مانعی که برای ازدواج جوانان وجود دارد، فقر مالی و ناتوانی اقتصادی است. این مانع عمده، آنگاه گسترش بیشتری می یابد که آداب و رسوم اجتماعی نادرست نیز آن را همراهی کند و منجر به ایجاد فقر کاذب گردد. فقر کاذب یعنی ناداری کاذبی که تنها برخاسته از خواسته ها و برداشت های نادرست و متوقعانه از زندگی، ازدواج، رفاه و گذران معیشت است. عواملی که به احساس ناداری و فقر در جامعه دامن می زند و موانعی برای برپایی یک زندگی ساده و بی آلایش که حداقل هایی از امکانات برای شکل گیری یک خانواده می باشد به شمار می آید شامل :

۱. برداشت نادرست از شیوه زندگی مشترک و مدیریت آن ۲. مقایسه های ناقص و نادرست میان زندگی های مشترک

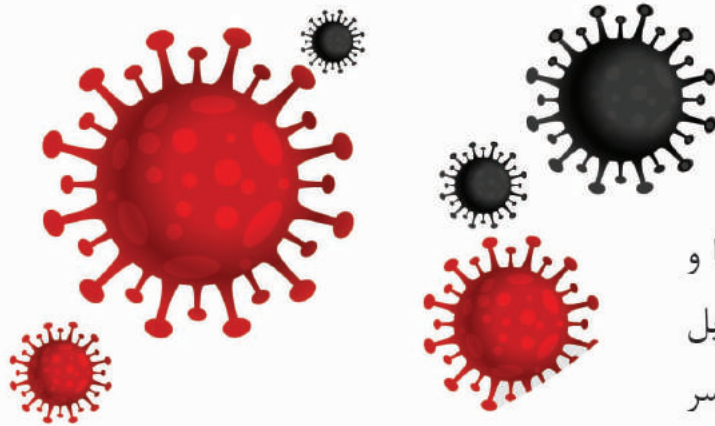
۳. رشد سریع خواسته ها و توقعات نادرست جوانان و خانواده ها از ازدواج

۴. تبدیل سبک نادرست زندگی مشترک به بخشی از فرهنگ عمومی جامعه و خانواده ها

در زمان همه گیری کرونا رواج ازدواج های بی تکلف که خود به خود بسیاری از هزینه ها را نیز کاهش داد، این باور را در اقشار مردم ایجاد کرد که این توانمندی در جامعه وجود دارد که در یک چرخه مستمر، بایدها و اجبارهای بیهوده که در زندگی برای خود ایجاد کرده ایم را می توان تعدیل نمود به طوری که بسیاری از مراحل پیش، حین و بعد از ازدواج که موجب تحمیل هزینه های سرسام آور به خانواده ها و زوج های جوان می شود را میتوان با تغییر طرحواره های ذهنی و تابوهای اجتماعی از سر راه برداشت. این به معنای این است که تسهیل ازدواج، پیش از آنکه به اقدام مسئولان مرتبط باشد نیازمند تغییر مفروض های ذهنی ازدواج در لایه های مختلف جامعه است.

ب - موانع اجتماعی

یکی از موانع اجتماعی ازدواج که جوانان را به درد سر می اندازد وجود مهریه های سنگین است. در دین اسلام بر پرداخت مهریه تاکید شده تا بر شان و مقام زن تاکید شود. اما برترین زنان، کم مهریه ترین آنان معرفی شده است. متأسفانه برخی از افراد جامعه باورد رستی نسبت به مهریه ندارند و آن را میزان ارزش و بهای زن می دانند در صورتیکه مهریه به عنوان هدیه ای است که مرد برای زن در نظر می گیرد و نه به بهای زن به عنوان یک کالا.

همه گیری کرونا باعث تعادل و هماهنگی میان ایده ها، باورها و ارزشها در جامعه گردید و میتوان گفت تا حدودی در تعدیل مهریه ها و ترمیم همبستگی اجتماعی بین خانواده دختر و پسر موثر واقع شد.

ج - تشریفات زائد

از موانع جدی ازدواج وجود تشریفات غیرضروری است که گاه از مخارج چندین سال زندگی مشترک و زناشویی سنگین تر و بیشتر است. تجمل گرایی در ازدواج یکی از آسیبهای جدی است که در بسیاری از موارد حتی فلسفه و هدف ازدواج که رسیدن به آرامش است را تحت الشعاع قرار می دهد اما شیوع بیماری کرونا به علت محدودیتهای ناشی از آن و رعایت فاصله گذاری اجتماعی این رویه را تغییر داد.

د- تجمل گرایی در جهیزیه

برخی از دختران در اندیشه تهیه جهیزیه و وسایل زندگی و بعضا با مارک های مشهور، برای سالیان متمادی پذیرش خواستگاران را به تعویق می اندازند در مقابل برخی پسران نیز غرق در این اندیشه هستند که باید اسباب و وسایل زندگی مشترک به طور کامل فراهم گردد تا بتوان برای خواستگاری و ازدواج اقدام گردد.

اما می توان گفت که شیوع کرونا نقطه عطفی در ازدواج برخی از جوانان بود و آیین ها، آداب و رسوم هم از آن متاثر شد و همسانی هایی در جامعه به وجود آورد که یکی از این همسانی ها در ازدواج جوانان قابل مشاهده است. این روزها در پیوندهای مشترک زندگی جوانان، بسیاری از مجالس پرطمطراق با آداب و رسوم مختلف، جای خود را به نشست مختصر خانواده دختر و پسر و برگزاری مراسم کوتاه و عقد محضری داد و فرصتی فراهم گردید تا خانواده ها برخی هزینه های غیرضروری جشن ازدواج را به تهیه جهیزیه و تامین وسایل خانه زوج های جوان اختصاص دهند.

ه- موانع شخصی و عاطفی

این موانع شامل موارد زیر می باشد که از دیدگاه بسیاری از روانشناسان به علت ارتباط مناسب برقرار نکردن جوان با خانواده ایشان و بالعکس می باشد.

(۱) آداب و رسوم غلط و سختگیرانه اجتماعی

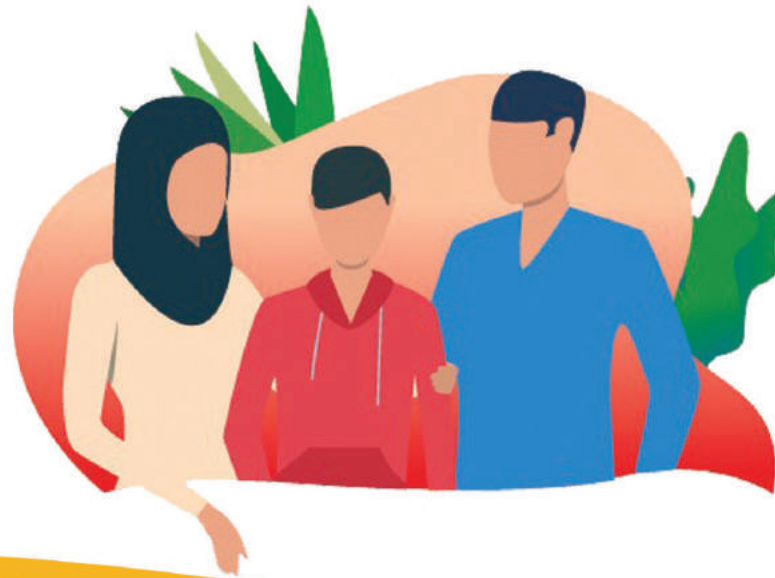
(۲) خجالت جوانان از ابراز خواسته خود به خانواده ها

(۳) ملاحظات از حرف مردم

(۴) بی اعتمادی خانواده ها به فرزندان و کوچک دانستن آنها

بحران ویروس کرونا و شرایط قرنطینه، پیامدهای متعدد مثبت و منفی بر الگوی فرهنگی و رفتاری خانواده های ایرانی به همراه داشته است. در بحران کرونا و شرایط متعاقب آن در حوزه انجام فعالیت های فرهنگی، فعالیت های مبتنی بر روابط خارج از خانه با محدودیتهای جدی مواجه شده و در مقابل تعامل و گپ و گفت با اعضای خانواده، به عنوان یک فرصت در کانون توجه قرار گرفته است.

هر چند این فرصت در برخی موارد، تهدیدهای جدی را نیز به همراه داشته است. لیکن تعامل و گپ و گفت اعضای خانواده و تغییر نگرش ایشان در برخی باورها باعث رفع موانع شخصی و عاطفی بین جوانان و خانواده ایشان شد و برخی چالش های بین ایشان را نیز تعدیل کرد.

در این نوشتار بر آنیم تا تاثیر همه گیری کرونا بر کمرنگ شدن آفت های ازدواج و درس های نهفته ازدواج سالم جوانان را در این همه گیری در چهار بخش تبیین نماییم بطوریکه با رفتار هوشمندانه خطر را به فرصت تبدیل کنیم و با یاری گرفتن از خداوند مهربان شروعی دوباره برای ازدواجهای سالم، پایدار، بی تکلف و آسان را داشته و این رویداد جدید اجتماعی را به عنوان یک هنجار با ارزش در جامعه تثبیت و نهادینه سازیم .

ترویج فرهنگ همگرایی و همسانی

درس
اول

ترویج فرهنگ ساده زیستی

درس
دوم

ترویج فرهنگ مواسات و همدلی با دیگران

درس
سوم

ترویج فرهنگ همبستگی اجتماعی

درس
چهارم

درس آموخته های ازدواج جوانان در همه گیری کرونا

ترویج فرهنگ همگرایی و همسانی

درس
اول

یکی از آموزه های دینی، لزوم برگزاری آشکار مراسم عروسی است. همچنین در خصوص تأکید بر این امر، رفتار پیامبر مکرم اسلام (ص) سند معتبری است؛

چنانکه نقل شده است روزی پیامبر گرامی اسلام (ص) از خانه های انصار صدای دف شنیدند فرمودند چه خبر است؟ گفتند: ای پیامبر خدا! فلانی داماد شده است. حضرت فرمودند: "الحمدلله! ازدواج را علنی سازید" (۴)

امروزه برگزاری مراسم ازدواج به دلیل صرف مخارج سنگین و زیاده روی در هزینه های ازدواج عوامل زیر را موجب شده است:

- ۱ ازدواج هراسی جوانان
- ۲ افزایش مشاجرات زوجین بعد از ازدواج
- ۳ تغییر تصور قشر ضعیف جامعه از ازدواج
- ۴ تلخ شدن طعم خوش زندگی مشترک بر کام زوجین
- ۵ اسراف و تباه کردن اموال

(۴) نهج الفصاحه (ح ۳۱۳)

برگزاری مجالس با هزینه های غیرضروری و سنگین ، در درازمدت سطح انتظارات آحاد جامعه نسبت به ازدواج را بالا برده بود به طوری که دیگر برگزاری ازدواج ساده نه تنها ارزش به شمار نمی رفت بلکه افراد جامعه آن را نوعی ضعف یا کمبود می پنداشتند و گاهی علی رغم میل باطنی و فقط برای حفظ آبرو مجبور به برگزاری مجالس پر هزینه و خارج از توان مالی خود می نمودند اما می توان گفت که شیوع همه گیری کرونا سرآغاز

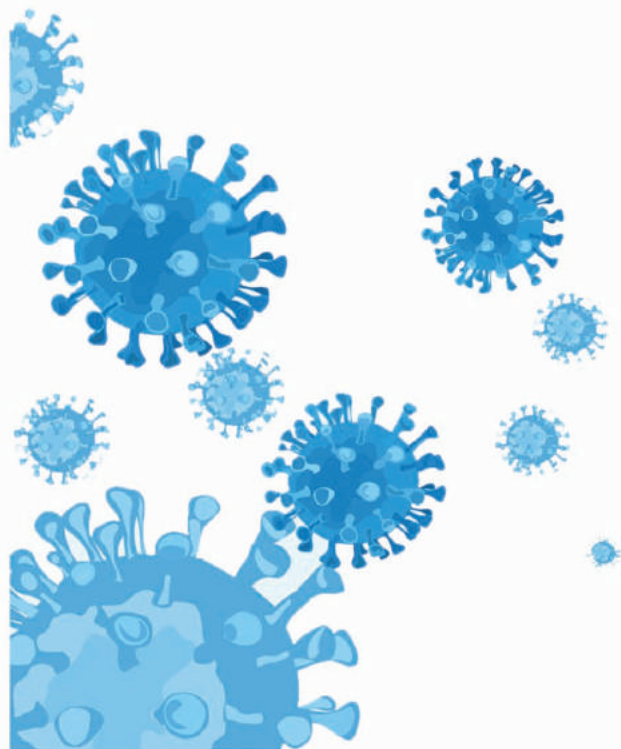
یک تحول در ازدواج جوانان بود و همسانی هایی در جامعه به وجود آورد به گونه ای که نشان داد همه افراد جامعه چه غنی و چه فقیر می توانند سبک برگزاری مراسم ازدواج همسان و شبیه به هم برگزار کنند و هیچ حس شرمندگی خاصی نیز برای طبقات مختلف جامعه جهت این اقدام پسندیده تصور نکنند.

حال می توان از این فرهنگ همگرایی ایجاد شده در شرایط کرونا استفاده نمود و با تکیه بر آن برگزاری مراسم ازدواج های همسان را حتی بعد از همه گیری کرونا در جامعه تثبیت نمود.

ترویج فرهنگ ساده زیستی

درس
دوم

تجملات و تشریفات زائد از مهم ترین موانع ازدواج جوانان است. رسم و رسوم ساده و بی پیرایه ازدواج در روزگاران پیشین و انجام مراسم به دور از هرگونه ظاهرسازی و فخرفروشی، به تدریج جای خود را به انواع مراسم پرخرج و صحنه نمایش توان مادی خانواده ها داده است و سبب شده که سنت حسنه ازدواج برای جوانان به آرزویی که دست یافتن به آن چندان آسان نیست، تبدیل شود.

شیوع ویروس کرونا در کنار ابعاد زیان بار و خساراتی که در پی داشت، آثار مثبتی نیز بر جا گذاشت و از جمله موجب تغییر برخی رفتارهای فردی و اجتماعی شد و حتی به گفته کارشناسان، تغییر سبک زندگی را در بسیاری از جوامع به دنبال داشت.

تغییر این سبک از زندگی، سلامت جوانان را نیز تحت تاثیر قرار داد و موجب شد تا به دنبال آن سلامت ازدواج جوانان نیز در نگاه نخست خانواده ها قرار گیرد و با حذف هزینه های سنگین ازدواج، زمینه این سنت نیکوی پیامبر گرامی اسلام (ص) فراهم گردد و جشن های ازدواج به سبک روزگار کرونایی و پرهیز از تجمع و تجمل برگزار شود.

کارکردهای مثبت همه گیری کرونا بر ازدواج جوانان :

۱ کنترل و کاهش چشم و هم چشمی

۱

۲ تمایل به ازدواج آسان

۲

۳ حذف هزینه های سنگین ازدواج

۳

۴ برگزاری عروسی های ساده و کم جمعیت

۴

باید به خاطر داشته باشیم تا زمانی که نگرش ها در حوزه ازدواج تغییر پیدا نکند، امر ازدواج به عنوان سدی بر سر راه ازدواج جوانان قرار می گیرد پس باید فرصت طلایی که از همه گیری کرونا برای تغییر نگرش ها، رفتارها و عملکردها در ازدواج آسان کسب شده است را نهادینه و مستمر کرد تا به این وسیله شاهد رونق ازدواج سال، آسان، پایدار و به موقع در بین نسل جدید باشیم.

ترویج فرهنگ مواسات و همدلی با دیگران

درس
سوم

از زمان شیوع کرونا، شاهد کمک به هم‌نوع و همدلی بین مردم بودیم به طوری که باعث شد برخی جوانانی که در آستانه ازدواج بودند پیشگام شوند و از صرف هزینه های سنگین برای ازدواج خودداری نموده و آن را به تهیه بسته ها و اقلام کمک معیشتی برای مردم آسیب دیده از کرونا و بی بضاعت اختصاص دهند که این موضوع سه امر مهم را به دنبال داشت:

جامعه و اقشار نیازمند بهره مند شدند

۱

فضایل اخلاقی ترویج و تقویت گردید

۲

هزینه های زائد حذف و به واقع برگزاری ازدواج بی تکلف در بین جوانان رونق گرفت

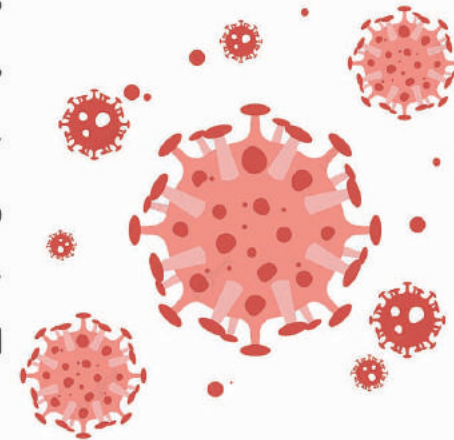
۳

رشد و تعالی هر جامعه ای در پرتو مشارکت و همبستگی اجتماعی افراد آن جامعه میسر می گردد. جامعه شناسان ایجاد همبستگی اجتماعی و مشارکت عمومی جامعه را ناشی از عواملی چون اعتقادات، احساسات مشترک، تعادل و هماهنگی میان باورها و ارزش ها می دانند و عامل اصلی جدایی و واگرایی انسانها را جدال، ستیز و کمبود امکانات مادی تلقی می کنند. در نگاه اسلامی از جمله عوامل تقویت کننده همبستگی اجتماعی و مشارکت عمومی در سطح نظری و عملی علم، تفاهم، همدلی و نوع دوستی است و عوامل تهدید کننده آن را سوء ظن ها، تهمت ها، خواهش های نفسانی و سایر بیماریهای روحی می داند. عامل تقویت همبستگی اجتماعی را تعادل و هماهنگی میان ایده ها، باورها و ارزش های مشترک با محیط می داند. این ارزشها و هنجارهای مشترک به خودی خود نمی توانند همبستگی میان افراد جامعه را تأمین کنند، مگر این که محیط را با خود سازگار کنند

بحران کرونا در ترمیم همبستگی اجتماعی مؤثر بود چون کرونا یک مسأله عمومی، ملی و همه گیر بود و به خطری مشترک برای همه افراد از همه طبقات تبدیل شد. شهری و روستایی، فقیر و غنی، شهروند عادی و مقامات سیاسی همه به یک میزان در معرض خطر ابتلا بودند. اگرچه همه به طور یکسان آسیب نمی دیدند، اما در مجموع، احساس بودن در یک قایق تقویت شد و مسأله تعارض منافع منتفی شد. لذا برای دستیابی به سلامت خود، اطرافیان و جامعه ملزم به رعایت پروتکلها، تفاهم، همدلی و نوع دوستی بودند و از این رو مشارکت و همبستگی اجتماعی در همه مسائل و از جمله مراحل ازدواج جوانان که شامل خواستگاری، تعیین مهریه، مراسم عقد، خرید و حتی نحوه پذیرایی از میهمانان بود تقویت گردید.

سخن پایانی

ویروس کرونا، پدیده ای است که با توجه به سرعت انتشار و ویژگی مهارناپذیر خود، پزشکی جهان را با بحران مواجه نموده است. این بحران هر چند در ظاهر ماهیتی صرفاً مرتبط با نظام سلامت دارد ولی پدیده ای چند بعدی و پیچیده است که جهان را با چالشی بزرگ مواجه کرده است و آثار و پیامدهای مختلفی در حوزه های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و... بر جای گذاشته است. حوزه سبک زندگی، یکی از حوزه های متأثر از پیامدهای اجتماعی این بحران است.

بحران کرونا پیامدهای متعدد مثبت و منفی بر الگوی سبک زندگی افراد داشته است لذا انسان ها ناگزیرند سبک زندگی که قرن هاست آن را می شناسند، مطابق میل جهان اجتماعی که در آن هستیم، را مدیریت و تغییر دهند. در حقیقت تجربه کرونا و تبعات پیرامون آن نوع جدیدی از شیوه زندگی را برای انسان ها به ارمغان آورد که می توان آن را آغازگر عصر جدیدی در زندگی بشر تلقی کرد.

تغییرات ایجاد شده در سبک زندگی افراد در ابعاد مختلف صورت پذیرفت که پیامدهای آن در برخی موارد مثبت و در برخی موارد آثار منفی متعددی را به همراه داشته است.

برخی تغییرات صورت پذیرفته در سبک زندگی شامل موارد ذیل است :

گفتگو (افزایش گفتگو، تعامل و مدارا در خانواده ها)

اوقات فراغت (انواع آموزشها در منازل و با تکیه بر شبکه های اجتماعی)

هزینه ها (حذف هزینه های غیر ضروری مانند رفتن به رستوران و)

وضعیت کار (دور کاری و ایجاد شغل جدید)

حمل و نقل (کاهش ترافیک ،پاکی محیط زیست)

آشتی با کتاب (افزایش سطح دانش ،آگاهی و معرفت اجتماعی)

شیوه جدید زندگی در بستر فضای مجازی (شیوه های زیست اجتماعی نوین از طریق شبکه های اجتماعی)

همانطور که گفتیم شیوع بیماری کرونا، علی رغم تمام تهدیدها با فرصت هایی نیز همراه است به همین سبب می توان گفت همه گیری کرونا همان رویدادی است که می توان از آن به عنوان نقطه عطفی در تاریخ بشر یاد کرد و انتظار می رود که جهان بتدریج همزیستی با این ویروس را بیاموزد و در تجربه زندگی روز مره خود جایی را برای آن لحاظ کند.

بنابراین از این پس به تبع این تغییرات، در بسیاری از نوشته ها، مطالعات، سخنرانیها و... جهان را باید به دو دوره جهان پیش از کرونا و جهان پسا کرونا تقسیم نمود.

در ارتباط با امور بهداشت و سلامت جوامع، توجه ویژه به این پدیده در نگاه اول، صرفاً تحلیل است. اما از آنجا که بستر تعاملات اجتماعی و همچنین برخی آداب و رسوم، ماهیتی اجتماعی و فرهنگی به آن بخشیده است، ضمن اینکه باید توجه داشت که اینگونه امور تمام عرصه ها و ارکان کشور و حتی جهان را درگیر مینمایند، چندوجهی می باشند و پیامدهای آن در حوزه های مختلف تاثیر گذار است.

با توجه به مطالب پیشگفت یکی از کارکردهای مثبت همه گیری کرونا ، در امر ازدواج جوانان بود که این همه گیری شیوه ازدواج جوانان را تا حدودی تغییر داد به گونه ای که با کاهش هزینه های زائد ،زمینه ازدواج آسان برای جوانان فراهم شد و در نتیجه به برخی از اهداف ازدواج دست یافتیم که شامل موارد ذیل می باشد :

ایجاد آرامش به واسطه همدلی، همگرایی و همسانی

افزایش احساس اعتماد به نفس، شایستگی و لیاقت

رشد و تکامل ارتباطات اجتماعی

ارتقاء سطح سلامت روان در جامعه

در مجموع باید گفت که همه گیری کرونا، ماهیتی پیچیده و چندگانه دارد و بی تردید، پیامدهایی فراگیر در حوزه های مختلف بدنبال دارد این پدیده با وجود تمامی تهدیدها، با فرصتهایی نیز همراه است و علیرغم تمامی پیامدهای مخرب و منفی، پیامدهای مثبت و مطلوبی نیز به ارمغان آورده است که امیدواریم تا با شناخت این پیامدها و مدیریت آنها، از فرصت های ایجاد شده برای جهان پسا کرونا استفاده نمود و با هوشیاری بخشی از پیامدهای منفی آن را مدیریت کرد. لذا همه گیری کرونا فرصتی برای ایجاد تحولات بزرگ در زندگی آینده بشر به شمار می آید.

منابع :

- ۱) فصلنامه علمی - تخصصی ارزیابی تأثیرات اجتماعی شماره دوم، ویژه نامه پیامدهای شیوع ویروس کرونا - کووید ۱۹، اردیبهشت ۱۳۹۹ صاحب امتیاز: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی
- ۲) ناتوانی مالی در ازدواج، مجله پیام زن دی ۱۳۸۱، شماره ۱۳۰
- ۳) حبیب اله یوسفی و دیگران، نقش والدین در ازدواج مناسب جوانان، کاشان، نشرمرسل، ۱۳۹۷،
- ۴) رامین تهرائی و همکاران، دانستنیهای ازدواج سالم در جوانان، تهران، پارسای سلامت، ۱۳۹۵،
<https://hawzah.net/fa/Magazine/View/3992/4605/33949/1>

